

РЕЦЕНЗИЯ

ОТ

Проф. д.н. Мариела Янева- Деливерска

**член на научно жури съгласно Заповед № 261 от 10.04.2024 г. на Ректора на
Варненски Свободен Университет „Черноризец Храбър“**

За процедура по защита на дисертационен труд на докторант Арнат Бегдалиевич Ултанбаев на тема: „Конституционноправен статут на парламента на Република Казахстан в системата на държавната власт“ за присъждане на ОНС „доктор“ по професионално направление 3.6. „Право“, докторска програма „Конституционно право“.

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

Основание за изготвяне на настоящата рецензия е Заповед № 261 от 10.04.2024 г. на Ректора на Варненски Свободен Университет „Черноризец Храбър“ за провеждане на процедура за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.6. „Право“, докторска програма „Конституционно право“.

Конкурсната процедура се развива в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане, както и в съответствие с изискванията на вътрешната уредба на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“.

• Информация за дисертанта

Представеният за рецензиране дисертационен труд е разработен от Арнат Бегдалиевич Ултанбаев. От представената биографична справка е видно, че притежава образователна степен „магистър“ по право от Таразския държавен университет. Има натрупан административен опит реализирайки дейност като председател на Комисия по въпросите на младежта в университет Тараз, а по-късно заема позицията „помощник-ректор“ във висшето учебно заведение. Академичен и преподавателски опит г-н Ултанбаев придобива във факултета по „Икономика и право“ към университет Тараз, където към момента заема длъжността ръководител на катедра.

Дисертационният труд разработен от Арнат Бегдалиевич Ултанбаев, на тема: „Конституционноправен статут на парламента на Република Казахстан в системата на държавната власт“, отговаря на нормативно установените изисквания и притежава

всички характеристики на завършено научно изследване, посветено на важен въпрос в сферата на конституционното право.

- **Актуалност и значимост на разработвания научен проблем**

Установяването на правна регламентация в областта на конституционното право и по-специално изследване на спецификите в процеса на формиране на законодателство и реализиране на нормотворческа дейност от законодателния орган в Република Казахстан, е слабо изследван въпрос. Значимостта и актуалността на темата се обосновава и от факта, че законодателният орган в Република Казахстан – парламента, се характеризира със спецификата на функциониране на двукамерна структура.

Подбраната от дисертанта тема на научния труд е незадълбочено изследвана от конституционалистите, особено що се отнася до осъществяването на сравнително-правен анализ с държави извън Република Казахстан, които функционират в условията на специфични процедури за вземане на решения. Обстоятелството, че нормативните актове се приемат и законодателната дейност се реализира за да може нормативно установените правила, които са резултат от законодателна дейност, да се прилагат възможно най-дълго - е специфика която е отчетена от докторанта при представяне на резултатите от дисертационния труд.

Представеният за рецензиране труд представлява цялостна научна разработка, посветена на значими аспекти на правната и конституционна материя, проучваща значението, същността и конституционно правния статут на парламентарната институция в Република Казахстан.

Актуалността и практическото значение на изследването по разработената от дисертанта тема е извън съмнение. Неговата практическа полезност може да се отнесе както до задълбочения анализ на статута на парламентарната институция, така също и да очертае обхвата и основанията за формирането на спецификите на законодателната дейност реализирана от парламента в Република Казахстан.

Съществена характеристика на представеното изследване по разработената тема на дисертационния труд е специфичния анализ на динамиката в процеса на конституционна реформа в Република Казахстан. Елементите, които определят конституционния и правния статут на държавните органи, включително конституционния и правния статут на Парламента на Република Казахстан в системата на държавната власт, са изследвани в задълбочена, прецизно и аналитично.

Впечатление прави широкият обхват на анализ и проучване, реализирано по темата на дисертационния труд. Конституционно-правния статут на парламентарната

институция, изследвана от дисертанта чрез анализ на съвременната концепция за организационно-правна структура на държавна власт, разкрива характеристики на законодателната функция на държавата, чрез която държавата регулира основни обществени отношения, подлежащи на трайна уредба.

С разработване на представения за рецензиране дисертационен труд, автора залага постигането на важна цел, а именно: да се анализира конституционният и правен статут на Парламента на Република Казахстан, за да се обосноват и разработят по-модерни форми и методи за организиране на неговата дейност за използване от държавните органи.

Очертаната от автора цел в дисертационния труд е постигната чрез успешно реализиране на изчерпателно формулираните задачи. Постигането на конкретно поставените задачи в дисертационния труд, се характеризира със задълбоченост в разглеждането, систематизиране и обобщаването на спецификата и правомощията на парламента в Република Казахстан.

В сравнителен аспект, авторът представя резултати от анализ на практика в дейността и на чужди държави, като прави впечатление широкия обхват върху който се разпростира проучване на законодателна дейност използвана за основа на сравнително-правната характеристика и подход към разработената тема - съпоставяйки дейности в законотворческата сфера позовавайки се на системи в различни държави като Република България, Република Полша, Франция, Съединени Американски Щати, Молдова, Узбекистан. Аргументирано е застъпено мнението, че разделението на властите се разбира не само като разделение, а като система за проверки и баланси, която позволява на всички клонове на властта да упражняват власт.

Дисертантът представя разширено изследване на правните и исторически аспекти на същността и концепцията за организационно-правна характеристика на държаната власт, което следва да бъде положително оценено.

- **Основни характеристики на представения дисертационния труд**

Дисертационният труд е в обем от 200 стандартни страници, в структурно отношение съдържа уводна част (въведение), 3 (три) самостоятелни глави, заключение и библиографска справка на използвани източници, както и приложение (в обем от 8 страници).

Библиографията се състои от богат набор източници, включващи монографични трудове, научни статии, доклади и нормативни актове. Впечатление прави обособеното разделение на използваните литературните източници, като те са самостоятелно отделени, предхождани от изброяване на нормативните актове, използвани при

разработване на дисертационния труд. Самостоятелно място в представената библиографска справка заемат чуждоезиковите литературни източници.

Използваните методи при разработване на дисертационния труд са прецизно подбрани и правилно използвани. Сред тях се открояват методът на индукция и сравнително правният метод на анализ. Методите на изследване взаимно се допълват, което позволява информацията да бъде многостранно оценена.

В рамките на дисертационния труд е разработен правно-теоретичен анализ на статута на депутата в парламента на Република Казахстан.

Глава I от дисертационния труд е посветена на същността, значението и устойчивостта на съвременната концепция на организационно-правна структура на държаната власт, като е отделено специално внимание на концепцията за „държавна власт“ в общ контекст. Представени са съвременните принципи в развитието на конституционното право на Република Казахстан, както и формирането, развитието и изменението на нормотворчеството като процес и като акт на държавна воля.

Особено внимание е отделено на процеса на формиране на парламентаризма в Република Казахстан, като в детайли са изследвани и факторите оказващи влияние върху основното развитие, като и реформирането на институциите и по-специално тези пряко ангажирани с функционирането на законодателната власт.

В перспектива са изследвани и очертани тенденциите, които се формират при модернизация на Република Казахстан, особено що се отнася до приложимост на модели свързани с регулиране и нормотворчество.

Като положителен може да бъде оценен направения в рамките на дисертационния труд подробен анализ на практика свързана с изпълнението на основни функции на Парламента в Република Казахстан.

В самостоятелна глава от дисертационния труд (в глава II) е представена същността и характеристиките на функционирането на Парламента, като от дисертанта е съобразено обстоятелството, че като самостоятелен орган - от Парламента, се осъществяват както представителни функции, така също и се упражнява пряко законодателна дейност. Налице е пряко позоваване на конституционни норми, като се подчертава обстоятелството, че законодателната дейност под формата на процедурни етапи установява последователността на законотворчеството и демократичните правила за неговото прилагане.

В глава III от дисертационния труд, авторът отделя специално внимание на усъвършенстване на организационната дейност конкретно на Парламента на Република Казахстан. Етапите на сътрудничество между отделни държавни органи и

законодателният орган са обект на специално изследване от автора на дисертационния труд, като в центъра на реализираното проучване е отделено за мястото и ролята на органи на управление.

Отчетено е обстоятелството, че при наблюдаване на детайлна практика е установено, че не на всички публични органи им е дадена контролна функция един спрямо друг. Поради това в повечето конфликти между изпълнителната и законодателната власт, президентската форма на управление в Република Казахстан е склонна да защити интересите на изпълнителната власт.

- **Характеристика на приносите в дисертационния труд**

Представеният дисертационен труд има високо практическо значение и принос в изследването и систематизирането на съществуващи отношения между органа на законодателна власт и други органи в системата на реализиране на правомощия, като подробно са представени 4 бр. функции.

Представеният дисертационен труд разкрива научни приноси, като той има характер на оригинално научно-приложно изследване, основано на задълбочен анализ, професионален опит и придобита компетентност на кандидата.

Авторът проявява самостоятелно отношение към изследваната проблематика и умее да аргументира собствени тези. При разработване на дисертационния труд е използван богат научен апарат, а позоваването и цитирането на източници е точно и добросъвестно.

От особено теоретико-приложно значение е представеното изследване на стабилността на актовете приемани от законодателния орган, като се анализира и качеството на законодателния процес, както и устойчивостта на нормативните актове въз основа на обективни критерии.

- **Оценка за автореферата**

Към дисертационния труд е изготвен и представен автореферат, който е с обем от 37 страници. В него са включени общата характеристика на разработката, структурата и съдържанието ѝ.

Прави впечатление, че структурата на автореферата в значителна степен отразява последователността на изложение на съдържанието в дисертационния труд, а именно ясно обособените отделни глави в дисертационния труд са прецизно представени в автореферата.

Представено е и кратко изложение на дисертационния труд, като е акцентирано главно върху постигнатите резултати, направените изводи и заключение.

Общата ми оценка за автореферата е, че той представя конкретно с необходимата яснота основните моменти от дисертационния труд.

- **Критични бележки и препоръки**

Нямам критични бележки към представения за рецензиране дисертационен труд. Бих искала да отправя по-скоро бележки, които имат характер на препоръки към докторанта, с оглед по-широко представяне на резултатите от научното изследване по темата на дисертационния труд.

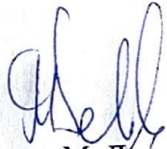
В бъдещи писмени разработки се препоръчва на докторанта да представи в по-значителна част своите резултатите, формулираните изводи и заключението до което е достигнал при разработване на дисертационния труд, като реализира публикации в национални и международни издания, които имат индексирани или реферирани в световни бази данни.

- **Заключение**

Предвид изпълнението на всички нормативно установени изисквания за разработване и защита на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, съгласно изискванията на ЗРАСРБ, и на Правилника за неговото прилагане, и с оглед на цялостната оценка на посочените по-горе приноси в представения дисертационен труд, **убедено давам положителна оценка на дисертационния труд и предлагам на уважаемите членове на научното жури да гласуват положително за присъждане на образователна и научна степен “доктор” на Арнат Бегдалиевич Ултанбаев в професионално направление 3.6. „Право”, докторска програма „Конституционно право“.**

12.05.2024 г.

Рецензент:

Проф. д.н. М. Деливерска